

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка
Навчально-науковий інститут педагогіки і психології
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор

Ю. О. Лянной

«__»

2022 р.

**ПРОГРАМА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДАГОГІНИХ,
НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ**

**ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ
ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО
РОЗВИТКУ**

Суми – 2022

Робоча програма підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних працівників «Педагогічні технології навчання та виховання дітей з порушеннями інтелектуального розвитку» розглянуто та схвалено на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти (протокол № 2 від «26» вересня 2022 р.)

«Затверджую»:

в. о. завідувача кафедри спеціальної та інклюзивної освіти _____ Боряк О. В.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

д-р пед наук, професор _____

(науковий ступінь, вчене звання)

«26» вересня 2022 р.

Розробники: Косенко Ю. М., доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент

1. Мета та завдання курсу

Програма підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних працівників «Педагогічні технології навчання та виховання дітей з порушеннями інтелектуального розвитку» розроблена для підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних працівників спеціальності 016 Спеціальна освіта (спеціалізація 016.02 Олігофренопедагогіка).

Метою програми підвищення кваліфікації є знайомство педагогічних, науково-педагогічних працівників із сучасними технологіями навчання й виховання дітей із порушеннями інтелектуального розвитку; вдосконалення професійних навичок і практичних вмінь їх застосовувати у реальному корекційно-освітньому процесі зі школярами зазначеної категорії.

Завдання програми підвищення кваліфікації полягають в удосконаленні компетентностей педагогічних, науково-педагогічних працівників у галузі 016 Спеціальна освіта (спеціалізація 016.02 Олігофренопедагогіка):

загальних компетентностей:

- здатності до оволодіння загальнонауковими компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, загального культурного кругозору, дотримання у фаховій діяльності норм професійної етики, міжкультурної толерантності, керування загальнолюдськими цінностями;

- здатності до абстрактного мислення, критичного аналізу та синтезу, оцінки сучасних наукових досягнень, генерування нових ідей при вирішенні дослідницьких і практичних завдань;

спеціальних (фахових) компетентностей:

- здатності до застосування найбільш передових концептуальних знань, новітніх теорій, технологій та методів, необхідних для розв'язання комплексних проблем у галузі спеціальної освіти;

- здатності виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру у галузі спеціальної освіти, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.

Основними завданнями Програми підвищення кваліфікації є:

- знання сучасних нормативно-законодавчих актів, що регулюють життєдіяльність осіб із особливими освітніми потребами, регламентують діяльність спеціальних закладів освіти;

- розуміння проблем освіти осіб із особливими освітніми потребами;

- формування світогляду щодо теоретичних і прикладних проблем спеціальної освіти на сучасному етапі розвитку суспільства;

– опрацювання, визначення та обґрунтування проблематики наукового дослідження з дотриманням вимог академічної доброчесності;

– критичний аналіз, синтез та узагальнення наукового та практичного значення дослідження.

Форма звітності – публікація наукової статті з проблеми наукового пошуку.

2. Результати підвищення кваліфікації:

– сформовано вміння здійснювати аналіз еволюційних процесів у сфері освіти осіб з особливими освітніми потребами, обґрунтовувати власне бачення шляхів розв’язання наявних проблем;

– удосконалено вміння розробляти та впроваджувати інноваційні методики і технології корекційно-розвивальної роботи з особами з особливими освітніми потребами, генерувати нові ідеї для удосконалення навчання, виховання, розвитку та соціалізації цих осіб;

– розвинуто компетентність приймати ефективні рішення з питань спеціальної та інклюзивної освіти, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати їх розвиток; визначати фактори, що впливають на досягнення поставлених цілей, зокрема, вимоги споживачів; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки рішень;

– удосконалено вміння здійснювати управління складною діяльністю у сфері спеціальної та інклюзивної освіти та у ширших контекстах, розробляти плани і заходи з їх реалізації, забезпечувати якість освіти, оцінювати ефективність і результативність діяльності;

– розвинуто компетентність організовувати та здійснювати методичний супровід процесу навчання, виховання й розвитку дітей з особливими освітніми потребами в умовах спеціальних закладів освіти та інклюзивного освітнього середовища;

– поглиблено знання щодо розроблення та реалізації заходів зі створення безпечного і здоров’язберезувального освітнього середовища, забезпечення його якості та ефективності освітнього процесу з урахуванням особливих освітніх потреб, можливостей та здібностей дітей.

3. Програма підвищення кваліфікації

РОЗДІЛ 1. ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ ІЗ ПОРУШЕННЯМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Тема 1.1. Застосування технологій традиційного навчання в сучасних умовах

Ознаки традиційної класно-урочної технології. Особливості методики традиційної технології. Структура уроку за класно-урочною технологією. Діяльність вчителя та учнів при навчанні за традиційною технологією.

Тема 1.2. Ігрові технології навчання

Класифікація навчальних ігор. Етапи проведення дидактичної гри. Структура уроку за ігровою технологією навчання. Позитивні та негативні моменти використання ігор у навчанні дітей з психофізичними порушеннями.

Тема 1.3. Технологія особистісно орієнтованого навчання

Сутність технології. Структура особистісно орієнтованого уроку. Основні вимоги до дидактичного забезпечення особистісно орієнтованого навчального процесу. Діяльність вчителя при навчанні за технологією особистісно-орієнтованого навчання.

Тема 1.4. Технологія інтерактивного навчання

Сутність технології інтерактивного навчання. Цілі і завдання інтерактивного навчання. Порівняння різних моделей навчання. Структура уроку за технологією інтерактивного навчання. Діяльність вчителя за цією технологією.

РОЗДІЛ 2. ТЕХНОЛОГІЇ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ІЗ ПОРУШЕННЯМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Тема 2.1. Технологія колективного творчого виховання

Сутність технології колективного творчого виховання. Основні умови ефективного застосування цієї технології. Етапи організації колективної творчої діяльності.

Тема 2.2. Технологія «створення ситуації успіху»

Сутність технології «створення ситуації успіху». Особистісно-орієнтований підхід у застосуванні технології. Особливості застосування технології в роботі з учнями з психофізичними порушеннями.

Структура та обсяг програми

Назва розділу, теми	Кількість годин			
	у тому числі			
	Усього	лекції	практичні	самостійна робота
РОЗДІЛ 1				
ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 016 СПЕЦІАЛЬНА ОСВІТА				
Тема 1.1. Застосування технологій традиційного навчання в сучасних умовах		2		4
Тема 1.2. Ігрові технології навчання		2		4
Тема 1.3. Технологія особистісно орієнтованого навчання			2	2
Тема 1.4. Технологія інтерактивного навчання			2	2
РОЗДІЛ 2				
ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 016 СПЕЦІАЛЬНА ОСВІТА				
Тема 2.1. Технологія колективного творчого виховання		2	2	2
Тема 2.2. Технологія «створення ситуації успіху»			2	2
Усього годин	30	6	8	16

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1.1. Застосування технологій традиційного навчання в сучасних умовах	2
2	Тема 1.2. Ігрові технології навчання	2
3	Тема 2.1. Технологія колективного творчого виховання	2
	Усього годин	6

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1.3. Технологія особистісно орієнтованого навчання	2
42	Тема 1.4. Технологія інтерактивного навчання	2
3	Тема 2.1. Технологія колективного творчого виховання	2
4	Тема 2.2. Технологія «створення ситуації успіху»	2
	Усього годин	8

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1.1. Застосування технологій традиційного навчання в сучасних умовах	4
2	Тема 1.2. Ігрові технології навчання	4
3	Тема 1.3. Технологія особистісно орієнтованого навчання	2
4	Тема 1.4. Технологія інтерактивного навчання	2
5	Тема 2.1. Технологія колективного творчого виховання	2
6	Тема 2.2. Технологія «створення ситуації успіху»	2
	Усього годин	16

4. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Аніщенко О. В., Яковець Н. І. Сучасні педагогічні технології. Ніжин, Вид-во Ніжинського НДУ імені М. Гоголя. 2007. 199 с.
2. Еременко І. Г. Олігофренопедагогіка. Вища школа, 1985. 328 с.
3. Косенко Ю. М., Дегтяренко Т. М. Організація самостійної діяльності школярів із порушеннями інтелекту на уроках суспільствознавчого змісту. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології* : науковий журнал СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2021. № 3. С. 48–57.
4. Косенко Ю. М., Супрун М. О., Боряк О. В., Король О. М. Цифрові технології як інструмент формування абстрактних понять в учнів з порушеннями інтелектуального розвитку. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2021. Т. 85. № 5. С. 42–61.
5. Липа В. А. Основы коррекционной педагогики: учебное пособие. Донецк: Лебідь, 2002. 327 с.
6. Матвеева М. П., Миронова С. П. Корекційна робота в системі освіти дітей з вадами розумового розвитку: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський, Кам'янець-Подільський державний університет, 2005. 164 с.
7. Миронова С. П. Олігофренопедагогіка : навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний університет, редакційно-видавничий відділ, 2008. 204 с.
8. Миронова С. П. Підготовка вчителів до корекційної роботи в системі освіти дітей з вадами інтелекту: монографія. Кам'янець-Подільський: Абетка-Нова, 2007. 304 с.
9. Пехота О. М., Кіктенко А. З., Любарська О. М. Освітні технології: навчально-методичний посібник. К.: АСК, 2001. 256 с.
10. Синьов В. М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: підручник. Частина І. Загальні основи корекційної психопедагогіки (олігофренопедагогіки). К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. 238 с.
11. Синьов В. М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: підручник. Частина 2. Навчання і виховання дітей. К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. 224 с.
12. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / автор-укладач Н. П. Наволокова. Х.: Основа, 2009. 176 с.

Додаткові:

1. Андриющенко Н. П. Поєднання гри та навчання на уроках української мови в 1 класі спеціальної школи. *Дефектологія*. 2006. № 3. С. 41–42.
2. Ардобацька К. В. Використання навчальних ігор на уроках математики в перших класах допоміжної школи. *Дефектологія*. 1997. № 1. С. 29–31.
3. Баханов К. О. Інноваційні системи, технології та моделі навчання історії в школі. Запоріжжя: Просвіта, 2004. 328 с.
4. Бондар В. І. Дидактика: підручник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. К.: Либідь, 2005. 264 с.
5. Боряк О. В., Косенко Ю.М. Альтернативна комунікація як засіб розвитку мовленнєвої діяльності дітей із комплексними порушеннями. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. № 35. С. 264–270.
6. Вайнруб Е. М., Плешкановская Г. М. Оптимизация работоспособности учащихся вспомогательной школы: учебно-методическое пособие. К.: Радянська школа, 1989. 96 с.
7. Виховання дитини зі зниженим інтелектуальним розвитком в умовах сім'ї / за ред. Т. В. Сак. К.: Науковий світ, 2008. 156 с.
8. Лапшин В. А., Пузанов Б. П. Основы дефектологии. М.: Просвещение, 1991. 143 с.
9. Стадненко Н. М., Ильяшенко Т. Д. Особенности отношения к учебной деятельности учащихся вспомогательной школы. *Дефектология*. 1980. № 5. С. 14–19.
10. Хохліна О. П. Визначення показників ефективності освітнього процесу в допоміжній школі. *Дефектологія*. 2003. № 3. С. 7–10.
11. Хохліна О. П. Розумовий розвиток учнів молодших класів школи інтенсивної педагогічної корекції у процесі трудового навчання: навчально-методичний посібник. К.: Вежа, 2005. 144 с.
12. Хохліна О. П. Удосконалення змісту навчання та особливості оцінювання навчальних досягнень учнів допоміжної школи. *Дефектологія*. 2002. № 3. С. 9–13.
13. Хохліна О. П. Усвідомленість учбової діяльності в розумово відсталих школярів. *Дефектологія*. 1997. № 2. С. 7–9.